

(ÖZET)

Şirazlı Şeyh Sadi'nin Gülistan adlı eseri, nesir ve nazımdan oluşan, didaktik- ahlaki hikayeler içeren bir özelliğe sahip kitaptır. Kitap, önsöz haricinde 8 bölümden oluşur. Kitabın önsözünde; münacat ve na't olarak nitelendirilebilecek bölümlerin yanı sıra kitabın ithaf edildiği kişi(Atabek Muzafferüddin Ebubekir) ve Sebeb-i Telif yer almaktadır. Kısaca bölümleri inceleyecek olursak:

1.BÖLÜM: SULTANLARIN GELENEKLERİNE DAİR

Padişahların tutum ve davranışlarının ne olması gerektiğini anlatan 40 hikayeden oluşur. Bu hikayeler de bölümün isimlendirilmesinin dışında küçük başlıklar halinde verilmektedir. Örneğin; "Gözleri Hala Bakıyor" adlı hikayede;Horasan sultanlarından birinin Gazneli Mahmud'u rüyasında görmesi anlatılır. Bütün vücudu dağıldığı halde gözlerinin diri kendisine baktığını görür. Bunu rüya tabircileri yorumlamakta zorlanırlar. Sonuç olarak dünyada ölmeden eser bırakan insanların gözlerinin hep açık olduğu, ölmeden iyilik yapılması gerektiğine vurgu yapılır.

2. BÖLÜM: DERVİŞ AHLAKI

Erdemli insanın vasıflarından bahseder. Bu bölümde 48 hikaye vardır. "Masal Gibi" adlı iç hikayede Lokman hekime – Güzel ahlakı kimden öğrendin diye- sorarlar, - Ahlaksızlardan- cevabını verir. Sonuç kısmında; akıllı bir sözden hisse kapar fakat cahil hikmet kitabından 100 hikaye okusa masal gibi gelir diye belirtilir.

3. BÖLÜM: KANAAT VE YETİNMENİN ERDEMLERİ

Bu bölüm, 29 hikayeden oluşur. “Hasta” adlı iç hikayede, hastaya-Gönlün ne istiyor- diye sormuşlar. - Bir şey istememeyi istiyor - demiş. sonuç olarak elindekilerle yetinmenin önemi vurgulanmıştır.

4. BÖLÜM: SÜKÛTUN FAYDASINA DAİR

Bu bölüm 13 hikayeden oluşmaktadır. “Sükun İle” adlı iç hikayede, bir derviş kendisine hakaret kişiye- Söylediğinden daha kötüyüm ben, benim kadar bilemezsin kendimi- cevabını verir. sonuç olarak alim kişi cahil ile yüz göz olmaz.

5. BÖLÜM: AŞKA VE GENÇLİĞE DAİR

Bu kısımda 21 hikaye yer almaktadır. “ Ey Serhoş Sevgili” adlı iç hikayede ,uzun süre sevgilisini görmeyen bir aşık ansızın sevgilisi karşısına çıkar ve- neredesin? Seni özledim -der. -hasret usançtan iyidir- cevabını verir. Sonuç olarak hayattaki her şeyde ölçülülüğü tavsiye eder.

6. BÖLÜM: GÜÇSÜZLÜĞE VE YAŞLILIĞA DAİR

Burada 8 hikaye mevcuttur. “Ölüm Dileği” adlı hikayede, Diyarbakır'da yaşlı ve zengin bir adam dereye gidip Allah'tan kendisine bir erkek evlad vermesi için dua eder. Alla ona erkek evlad verir fakat bu hikayeyi öğrenen oğlu aynı dere babasının ölümü için dilekte bulunur.

7. BÖLÜM: EĞİTİM VE ÖĞRETİME DAİR

İçerisinde 18 hikaye bulunmaktadır. “Eşek Olmasaydı” isimli hikayede, adamın biri gözü ağrır ve baytara gider. Verdiği ilaç gözünü kör edince kadıya şikayet eder. Kadı:- Eşek olmasaydın baytara gitmezdin- der ve adamı haksız bulur. Sonuçta insan her koşulda kendini eğitmelidir.

8. BÖLÜM: SOHBETİN KURALLARINA DAİR

Bu kısımda, Sadi'nin bir iddacı ile “ zenginlik- yoksulluk üzerine”tartışmasının anlatıldığı uzun bir hikaye vardır. Buradaki hikmetli sözlerden bir kaçını verecek olursak; “Çok dostu olan sevgiliye kapılma, yüreğini tutsak etmiş olursun.”, “Toz göğe yükselsede değersizdir.”

SONUÇ:

Kitap, bir öğüt niteliğinde olup, yüz yıllar boyu önemi yitirmeyecek olan evrensel erdemli insan olmanın yollarını anlatmaktadır. Elbette kitapda pek çok hihaye vardır. Fakat sadece bir tanesini kısaca anlatmaktaki maksadım, ortaöğretim seviyesindeki genç arkadaşlarımızın ilgisi çekmesi yönünde olmuştur. Her bireyin öğretim seviyesi ne olursa olsun okuması gereken bir kitaptır. Dostumuz kitaplardan uzak olmamanız dileğiyle...

Şeyh Sadi-i Şirazi,Gülüstan,Timaş yay., Haz:Sadık Yalsızuçanlar,Mart 2004

Firdevs SARIKAYA

ŞEYH SADÎ-İ ŞİRAZÎ 'NİN ÜNLÜ ESERİ GÜLİSTAN ÜZERİNE BİR İNCELEME

Firdevs SARIKAYA tarafından yazıldı.

Perşembe, 02 Mayıs 2024 08:31 -
